

FANTASMA OBIECTIVITĂȚII

O stagiune în care spectacolele remarcabile și remarcate n-au dat peste margine părea a fi împrejurarea ideală pentru ca premiile obștei teatrale să poată fi distribuite ținând seama doar de criteriul valorii exprimate în stagiunea aceasta pe scenă. Pentru că un premiu anual răsplătește reușita unui moment de grație, competiția e pe distanță scurtă – a unei etape, nu a unui destin. Confuzia organizatorică asumată cu inutilă trufie de juriul Festivalului „Caragiale” a aruncat umbra îndoielii asupra obiectivității palmaresului și se aștepta de la Gala UNITER să producă reparațiile, dacă nu necesare, măcar intens dorite. Succesul obținut de specialiști în efortul de obiectivare este evident prin compararea listelor de preselecție: spectacolele care meritau a fi luate în considerare pentru premii figurează în ambele și eventualele nedreptăți nu se datorează absenței criteriilor, ci folosirii lor distorsionate. Mai mult sau mai puțin explicit, juriul Festivalului „Caragiale” i-a ocolit pe artiștii care s-au pronunțat public împotriva deciziilor Ministerului Culturii sau ale autorității locale. Și pentru că acțiunea naște contra-acțiune, juriul UNITER a ținut să-i recompenseze pe aceștia. Cei puțini care au văzut spectacolul **Satyricon** la sediu, la Teatrul Național din Târgu-Mureș, l-au declarat excelent. Reprezentația „în deplasare”, pe scena mare a Naționalului bucureștean, a fost departe de a întruni aceeași unanimitate. Dar Frunză fusese nedreptățit în urmă cu un an, chiar de UNITER, când spectacolul său profund și expresiv **Ghetou** a fost ocolit de răsplata meritată, iar faptul că noul director al teatrului din Târgu-Mureș n-a vrut sau n-a putut să asigure prezența

spectacolului **Satyricon** în Festivalul „Caragiale” a falsificat imaginea stagiunii. Din amestecul principiilor și al sentimentelor se nasc pasiunile exclusiviste: Ministerul nu vede decât **Pescărușul** (care merită, desigur, toate premiile pe care le-a luat, figurând și în palmaresul presupus advers), UNITER premiază **Satyricon**, iar Alexandru Dărie, cu a sa **Poveste de iarnă** de la Bulandra – spectacol important și pentru artist, și pentru teatru și, după cum se dovedește, și pentru spectatori –, rămâne pe dinafara ambelor liste de premii. Mi se pare a fi marele nedreptățit (împreună cu actorii care au lucrat cu el) al juriilor*.

Dacă e clar de ce se premiază un anumit creator sau grup de creatori, cu Premiul pentru critică situația e mai confuză. Nominalizările de anul acesta au lăsat să se înțeleagă că impulsul a fost încurajarea unui tânăr. Să fie încurajat la ce? Cronica dramatică analitică și-a pierdut locul din cotidiane, interesate de alte personaje și alți actori. Presa culturală are o apariție aleatorie și o circulație restrânsă. În loc să facă ceva pentru a-și legitima preocupările de breaslă, criticii se constituie în secții și asociații rivale, contribuind în bună măsură la dihonă care s-a instalat în viața teatrelor. Cei trei tineri nominalizați scriu cronici mai bune sau mai proaste, mai simple sau mai sofisticate, mai militante sau mai estetizante. Nici una dintre aceste trăsături nu se manifestă într-o asemenea măsură încât să-i distanțeze de colegii lor mai vârstnici sau să-i diferențeze între ei. Nici unul dintre ei nu s-a dovedit a fi exegetul unui curent, deschizătorul de drum al unei viziuni, omul unei idei despre teatru.

Probabil că premiul pentru critică ar trebui atribuit acelei personalități (din teatru sau din afara lui, cronicar teatral sau nu) care ar izbuti să înlăture expresia resentimentelor dintre criticii adulți. Pe urmă o să poată veni vorba și despre încurajarea tinerilor. Deocamdată viața îi încurajează să fie cu „unii” împotriva „altora”, să considere că talentul Cătălinei Buzoianu este proprietatea Ministerului și cel al lui Alexandru Dăbija, a UNITER-ului.

Acolo unde UNITER se ridică deasupra patimilor momentului, în premiile de excelență acordate de senat, își dovedește și forța, exprimând vitalitatea unui fenomen în care succesiunea generațiilor, diversitatea personalităților au asigurat continuitatea. Nu-mi amintesc dacă, la vremea lor, Radu Penciulescu și David Esrig au fost năpădiți de premii. Mai degrabă nu. Simpla lor prezență fizică la Gală, evocând o întreagă epocă dar și legătura absolut firească cu ceea ce se întâmplă azi, demonstrează fără prea multă vorbărie că, chiar în cazurile în care valoarea așteaptă numărul anilor, ea nu ține seama de numărul premiilor.

MAGDALENA BOIANGIU

PREMIILE UNITER pentru stagiunea 1993–1994

- Premiul pentru cea mai bună piesă românească a anului 1994: **Farsa** de Răzvan Petrescu
- Premiul pentru excelență: regizorului Alexandru Dăbija, pentru programul cultural și managerial desfășurat în cadrul Teatrului Odeon
- Premiul pentru întreaga activitate: regie – Andrei Șerban; scenografie – Doina Levița; actriță – Olga Fudorache; actor – Marin Moraru; istorie teatrală – Ion Zamfirescu
- Premiul pentru originalitate: compozitorului Iosif Herța, pentru muzica la spectacolul **Săptămâna luminată** de Mihai Săulescu, regia Mihai Măniuțiu, la Teatrul Național din Cluj
- Premiul pentru cel mai bun spectacol: **Satyricon** după Petronius, regia Victor Ioan Frunză, la Teatrul Național din Târgu-Mureș
- Premiul pentru cel mai bun regizor: Cătălina Buzoianu, pentru spectacolul **Dibuk** de S. Anski, la Teatrul Evreiesc de Stat, și **Pescărușul** de A. P. Cehov, la Teatrul Mic din București
- Premiul pentru cea mai bună scenografie: Adriana Grand pentru spectacolele **Satyricon** și **Tom Paine**, la Teatrul Național din Târgu-Mureș
- Premiul pentru cea mai bună actriță: Maia Morgenstern pentru rolul Lola Blau din spectacolul **Astă seară Lola Blau** de G. Kreisler, regia Alexandru Dăbija, la Teatrul Evreiesc de Stat
- Premiul pentru cel mai bun actor: Mihai Constantin pentru rolul Leontes din spectacolul **Poveste de iarnă**, la Teatrul Bulandra din București
- Premiul pentru critică teatrală: Sebastian-Vlad Popa
- Premiul pentru debut: Nona Cioabanu pentru regia spectacolului **Dragostea celor trei portocale** de Carlo Gozzi, la Teatrul Mic din București
- Diploma pentru cea mai bună producție a școlilor de teatru: spectacolele **Tom Paine** de P. Foster și **Tartuffe** de Molière ale secției maghiare (condusă de Kovács Levente) a Academiei de Teatru din Târgu-Mureș
- Premiul pentru cel mai bun spectacol de teatru TV: **Mesagerul** după Mircea Eliade, regia Constantin Dicu
- Premiul pentru cel mai bun spectacol radiofonic: **Prăpăstiile Bucureștilor** de Matei Millo, regia Mihai Lungeanu

PREMIILE CRITICII pentru anul 1994 – acordate de Secția română a AICT, Fundația „Teatrul XXI” –

- Premiul pentru cel mai bun spectacol: **Poveste de iarnă** de William Shakespeare, regia Alexandru Dărie, Teatrul „Bulandra”
- Premiul pentru regie: Cătălina Buzoianu pentru spectacolul **Dibuk** de S. Anski, Teatrul Evreiesc de Stat
- Premiul de interpretare: actorului Ilie Gheorghe, pentru rolul Iona din piesa omonimă de Marin Sorescu, Teatrul Național din Craiova
- Premiul pentru întreaga activitate: Dina Cocea
- Premiul de dramaturgie: Dumitru Radu Popescu pentru volumele „Mireasa cu gene false” (Editura „Cartea Românească”) și „Dragostea ca o raie” (Editura „Expansion”)
- Premiul pentru o instituție teatrală: Teatrului Național din Craiova
- Profesorului Ion Cojar, pentru activitate creatoare în domeniul învățământului artistic românesc
- Teatrologului Constantin Paraschivescu, pentru realizarea, la TVR, a seriei de emisiuni „Măestrii teatrului românesc”
- Regizorului Cristian Munteanu, pentru spectacolele de teatru radiofonic realizate, în cursul anului 1994, pe postul național
- Premiul de debut: actriței Amalia Ciofan, pentru rolul principal din spectacolul **Domnișoara Nastasia** de G. M. Zamfirescu, Teatrul „Radu Stanca” din Sibiu

* Între timp, Premiile Criticii – pe care le-am inclus în pagină în ultima clipă – au produs reparația necesară.